

УДК: 616.833: 616.89-008.441.13]-085
© Колектив авторів, 2009

ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ ЕСПА-ЛІПОНУ В ЛІКУВАННІ АЛКОГОЛЬНИХ ПОЛІНЕЙРОПАТІЙ

Васильєва Н.В., Пашковський В.М., Яремчук О.Б., Білоус І.І.

Буковинський державний медичний університет, м. Чернівці

Вступ. Серед неврологічних ускладнень соматичних захворювань полінейропатичний синдром займає провідне місце [1]. Зокрема, алкогольна полінейропатія (АПН) за розповсюдженістю займає друге місце після діабетичної нейропатії. У хворих на алкоголізм полінейропатія виявляється у 10-75 % випадків [2]. У той же час латентні форми АПН при проведенні комплексного електронейроміографічного дослідження виявляються у 96-100% хворих, що хронічно зловживають алкоголем [3]. Ось чому АПН створює значну соціально-економічну проблему сучасної медицини з високим відсотком тимчасової непрацездатності хворих та часто погіршує прогноз основного захворювання.

Вважається, що розвиток АПН викликається, насамперед, дефіцитом тіаміну, що призводить до демієлінізації нервових волокон [4]. Водночас було доведено, що безпосередній токсичний вплив алкоголю є провідним патогенетичним механізмом АПН [5]. Відбувається аксональна дегенерація, пов'язана з токсичним впливом ацетальдегіду. Поряд з тим, важлива роль надається розвитку оксидантного стресу, який супроводжується формуванням вільних радикалів.

Лікування АПН направлено на відомі ланки патогенезу та додаткові фактори, що впливають на перебіг захворювання. Ці засоби включають дезінтоксикаційну терапію, вітамінотерапію (переважно вітаміни групи В), вазоактивні препарати, антиоксиданти.

Альфа-ліпоева кислота (АЛК) була відома як незамінний біохімічний кофактор для мітохондріальних ферментів. Але за останні 10 років стало відомо, що АЛК та проміжний продукт її обміну – дигідроліпоева кислота є потужними антиоксидантами. У 1986 році в Німеччині АЛК стали вперше використовувати для лікування діабетичної полінейропатії та цирозу печінки. В інструкції для медичного застосування препарату ЕСПА-ЛІПОН викладена інформація про спосіб застосування та дози для лікування хворих на діабетичну полінейропатію. Водночас, відсутня детальна інформація відносно дози препарату для лікування хворих на алкогольну полінейропатію.

Матеріали і методи. У дослідження було включено 25 пацієнтів переважно чоловічої статі у віці від 30 до 50 років. Всі пацієнти були обстежені за допомогою клініко-неврологічного, інструментального (електронейроміографія - ЕНМГ) та біохімічного мето-

дів обстеження. Використовувалася стимуляційна міографія з визначенням швидкості розповсюдження збудження (ШРЗ) по руховим нервам, амплітуда та форма М-відповіді.

Стан пероксидного окиснення ліпідів (ПОЛ) оцінювали за вмістом малонного діальдегіду (МДА). Про стан глутатіонової системи (ГС) судили за рівнем відновленого глутатіону (ВГ) та активністю глутатіонпероксидази (ГП). Контрольну групу для оцінки лабораторних показників склали 17 практично здорових осіб працездатного віку.

Діагноз АПН виставляли на підставі даних неврологічного статусу при виключенні інших етіологічних чинників полінейропатії, електрофізіологічних змін та отриманих анамнестичних відомостей безпосередньо від пацієнта та/або його родичів.

Комплексна терапія проводилася з включенням у схему лікування препарату еспа-ліпон шляхом парентерального введення 24 мл ін'єкційного розчину, розведеного у 250 мл ізотонічного розчину натрію хлориду (відповідає 600 мг альфа-ліпоевої кислоти) 1 раз на добу протягом 10 діб з наступним переходом на пероральний прийом по 400 мг на добу протягом 4 тижнів.

Результати та їх обговорення. Симптоми АПН залежали від переважного ураження того чи іншого виду нервових волокон, що складають периферичний нерв. Ось чому у одних хворих переважали рухові, а у інших – чутливі розлади. У 19 пацієнтів (76%) спостерігалися скарги на відчуття оніміння, «поколювання», «повзання мурашок» в кистях обох рук, стискаючий біль у литкових м'язах, пекучий біль у підшвах. У неврологічному статусі виявлявся поліневритичний тип розладів чутливості, який у 5 пацієнтів (20%) поєднувався з явищами гіперпатії. Тобто у більшості хворих переважала симетрична сенсорна полінейропатія. Судинні розлади були зафіксовані у вигляді ціанозу, блідості та "мармуровості" шкіри. У решті пацієнтів спостерігалася моторно-сенсорна полінейропатія, яка проявлялася м'язовою слабкістю різного ступеня вираженості, переважно у дистальних відділах ніг, гіпотрофією м'язів з переважним ураженням тильних згиначів стопи та пальців. Відбувалося зниження або відсутність ахілових рефлексів, у 8 пацієнтів (32%) спостерігалися розлади трофіки: набряки, трофічні виразки на нижніх кінцівках. Внаслідок вказаних змін у пацієнтів відбувалися зміни ходи.

При проведенні ЕНМГ дослідження (n.tibialis, n.ulnaris, n.medianus) спостерігалось зниження ШРЗ на 27% від вікової норми, зменшення амплітуди М-відповіді на 59%, що свідчило про аксональний характер ураження нервів

У всіх пацієнтів до початку лікування спостерігалась активація процесів ПОЛ, що проявлялося значним (до 87%) зростанням рівня МДА та пригніченням активності ГС крові.

Вже через 10 днів від початку лікування спостерігалось зникнення парестезій в дистальних відділах кінцівок у 14 хворих, зменшення проявів вазодистонічних та нейротрофічних змін (гіпергідрозу, "мармуровості" шкіри, на-

бряку м'яких тканин на гомілках, стопах, кистях) у 14 хворих. Також препарат позитивно впливав на нестерпні для пацієнтів больові прояви полінейропатії.

При проведенні біохімічних досліджень було встановлено, що препарат позитивно впливає на стан антиоксидантної системи організму та призводить до зниження активності процесів ПОЛ.

Висновки. Таким чином, лікування еспа-ліпоном можна вважати етіотропним, оскільки препарат впливає на один з основних етіологічних чинників формування полінейропатії при хронічному алкоголізмі – оксидантний стрес.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ходулев В.И., Нечипуренко Н.И., Овсянкина Г.И. Электронеуромиографические критерии частичного моторного блока проведения и временной дисперсии у больных алкогольной полинейропатией // Журн. неврол. и психиатр. – 2004. – № 2. – С.4–10.
2. Дамуля І.В., Швидт Т.Е. Неврологические расстройства при алкоголизме // Неврол. журн. – 2004. – № 2. – С.4–10.
3. Строчков И.А. и др. Острая алкогольная полинейропатия // Неврол. журн. – 2004. – № 1. – С.45–50.
4. Ангельчева О.И. и др. Острая и подострая полинейропатия на фоне хронического алкоголизма и дефицита тиаминa. // Неврол. журн. – 2005. – № 6. – С.12–17.
5. Шамич Л.Ф. Сучасні аспекти клініко-інструментальної діагностики та комплексного лікування хворих на алкогольну полінейропатію. // Практична медицина. – 2006. – Т. XII, № 3. – С.130–135.

Васильєва Н.В., Пашковський В.М., Яремчук О.Б., Білоус І.І. Досвід застосування еспа-ліпону в лікуванні алкогольних полінейропатій // Український медичний альманах. – 2009. – Том 12, №4 (додаток). – С. 13-14.

Порівняльний аналіз неврологічного статусу та стану показників оксидантної та глутатіонової систем крові у 25 пацієнтів з алкогольною полінейропатією до та після комплексного лікування, що включало еспа-ліпон, показало позитивний вплив препарату на неврологічну симптоматику та біохімічні показники.

Ключові слова: еспа-ліпон, алкогольна полінейропатія.

Васильєва Н.В., Пашковський В.М., Яремчук О.Б., Білоус І.І. Опыт применения эспа-липона в лечении алкогольных полинейропатий // Український медичний альманах. – 2009. – Том 12, №4 (додаток). – С. 13-14.

Сравнительный анализ неврологического статуса и состояния показателей оксидантной и глутатионової систем крові у 25 пациентов с алкогольной полинейропатией до и после комплексного лечения, которое включало эспа-липон, показало положительное влияние препарата на неврологическую симптоматику и биохимические показатели.

Ключевые слова: эспа-липон, алкогольная полинейропатия.

Vasylyeva N.V., Paschkovskiy V.M., Yaremchuk O.B., Bilous I.I. The experience of using of espa-lipon in the treatment of alcohol polyneuropathy // Український медичний альманах. – 2009. – Том 12, №4 (додаток). – С. 13-14.

Comparative analysis of the neurological status and the indices of oxidative and glutathione blood systems in 25 patients with alcohol polyneuropathy before and after treatment that included espa-lipon, showed the positive action on a neurological symptoms and biochemical indices.

Key words: espa-lipon, alcohol polyneuropathy.